

Մնացականյան-Լավրով հեռախոսագրույց

Երկ նուսական կողմի նախաձեռնությամբ Հայաստանի ԱԳ նախարար Ջոհրաբ Մնացականյանը հեռախոսագրույց է ունեցել ՌԴ ԱԳ նախարար Սերգեյ Լավրովի հետ:

Հայաստանի եւ Ռուսաստանի արտաքին գերատեսչությունների ղեկավարները մնացականյան եւ Լավրովի օրակարգին, ինչպես նաեւ սարածաբանական կառույցների՝ ԱՊՀ, ԵԱՏՄ եւ ՀԱՊԿ ԵՐԶԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ փոխգործակցությանն առնչվող հարցեր:

Ջոհրաբ Մնացականյանը եւ Սերգեյ Լավրովն անդրադարձել են ԼՂ խաղաղ գործընթացին: Նոր սիդի կորոնավիրուսով լիցանավորված խնդիրների հասցեագրման համատեղման ԱԳ նախարար Ջոհրաբ Մնացականյանը կարեւորել է հակամարտության բոլոր կողմերի անվերադարձ համաձայնությունն ապրիլի 21-ին Մինսկի խմբի համաձայնագրի մասնակցությամբ եւ միջոցառությամբ ընդունված հնգակողմ հայտարարության դրույթներին:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵՐԼՈՒՅԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

Օրերի շեժ

Սպառնալիքներ Անկարայից եւ Բաքվից

«Թնդանութային» նախապայմանություն

Այն տղավորությունն է ստեղծվում, որ Հայաստանում համավարակի ուռձացող սվյալները, խճաքակցական եւ անձնամիջյան ամենօրյա գայթակղությունները, «բացահայտումները», ծեծերն ու ծեծկոտուղը, փարոզական փոխադարձ գնդակոծությունները որոշեա կամուֆլյաժ են ծառայում դարձիզանական եղանակով Ազգային ժողով ստրդեցնելու եւ անցկացնելու այս դահին եւ ընդհանրադեա մեզ համար անդեժ եւ նույնիսկ վնասակար օրինագծեր, ինչդեա՝ բանկային գաղտնիքի բացահայտման, անօրինական գույքի եւ ունեցվածքի բռնագրավման եւ մանուկների սեռային (չ)դաստիարակման օրենքները: Եվ այդ ամբողջը այնդդիսի ԵՏադողականությամբ, որ կարծեա ինչ-որ մեկը, ինչ-որ սեղից մեր առջեւ դայման ու դայմանաժամ է դրել ստրդողական, ինչից կախված է մեր երկրի լինել-չլինելու հարցը:

Մինչդեռ, իմ խորը համոզմամբ, մեր երկրի ճակատագիրը- անուրեւ մոր բան չեմ ասում- Եաժ թելերով կախված է Բաբու-Անկարա առանցքի՝ օրերս մոր թափ սաացած համակարգված գործողություններից, սարածաբանում ռուսական եւ իրանյան ազդեցության գործոնի թուլացումից, թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների վերասերացումից, եվրոդական միասնականության սարբադարված վիճակից, նավթի գործոնի խեղձացման հեժեաճնով՝ մոր մարավարություն որդեգրելու թուրք-ադրբեջանական առանցքի (axis) հակահայ՝ փարոզական եւ ռազմական նկրումներից եւ, գլխավորը, մեր դիմադրողականության ներուժից, դայբարելու կամից:

Կից այումակներում եւ հեժագա էջերում մեր հմուտ աԵխասակիցները ներկայացնում են մանրամասներ այդ մարավարության սարբեր դրսերումների մասին: Դրանցից առավել ուժագրավը, մեկ կողմից, թուրքական ASIM-DER հակահայկական կազմակերպության նախագահի բարբաջաններն են Սիրիայի նաֆթաԵաժ սարածոն ադդեմ երկար ժամանակ գործող հայկական փոբրիկ, բայց փաջակորով երկու ինճնադաԵաժանական ջոկասների ուռձացված նԵանակության վերաբերյալ, իսկ երկրորդ՝ Երեաճնից մինչեւ Չանգեգուր եւ Կարս, Գյումրիից մինչեւ Վարդեճիս եւ Ադարան «Արեւմտյան Ադրբեջան» ստեղծելու, դրանք անթափույց Թուրքիա-Ադրբեջան մեծ միության մեջ դարբակելու հավակնություններն են:

Առաջինը, որը սիրիահայ ջոկասներին այսդեա կոչված ֆրանսիական ծրագրերի մեջ սեղավորելու նկրումն է, կարելի է դարգադդեա դաժանական սվյալների ու փաստերի թգեժ Եարադրանք կոչել՝ 1916 թ.ի հոկտեմբերի 27-ին Լոնդոնում ֆրանսիական դեադանասանը Ժորժ Փիոբի եւ Պողոս Նուբարի միջեւ կայացած համաձայնության մասին է, որի արդյունքում ստեղծվեց Արեւելյան լեգեոնը, որին մաս կազմեց նաեւ Հայկական գորաբաժինը՝ Արարայի ճակատում հերոսական իր գործողությամբ հայժնի: Փաստորեն, թուրքերը ալեյի փան 100 սարի հեժո դեռ մընուում են այդ դարձության ցավից եւ ձգտում են վրեժխնդր լինել:

Իսկ երկրորդը մաս է կազմում հայերիս փաջ ծանոթ՝ «Երեաճնում թել խմելու եւ Սեաճնում ոսք լվանալու» ադրբեջանական երագանքին:

Արդյոք դեժժ է լուրջ ընդունել ծավալադաԵաժական այդ գույգ սղառնալիները: Կարծում եմ՝ այո: Բայց ոչ թե դրանց իրականացման հնարավորության առումով, այլ՝ սղառնալից ԵԵժադրումների մեծացման եւ համակարգված հավակնությունների ալեյացման ժեաակեթից: Հայժնի է, որ Բաբվում Ալիեւների եւ ՓաԵայեւների գերդասանների միջեւ դեռեա չեմ ալվարսվել խուլ հակամարտությունները, մանավանդ այժմ, երբ նրանց միջեւ կովախնճոճ դարձած նաֆթարդյունաբերությունն ու բանկային համակարգը սնանկացման եգրին են հայժնվել: Եվ այդ ֆոնին վճռական խոսքը կարող է վերադադված լինել թուրքական սղայակույթի նեցուկն ու փաջալեռանքը վայելող Չափի Հասանովին, Ադրբեջանի գինված ուժերի հրամանասարին, այսինքն ռազմական միջամտությամբ: Եվ ինչդեա ասում է մեր ժողովուրդը՝ գայլն ու գողը ինչ են ցանկանում՝ մառախլադաԵաժ եղանակ ու մուք գիԵեր: Հեժեալաբար նախահարձակումը մեր դիրբերի վրա, Արցախից մինչեւ Տավուր ու Նախիջեաճնի դաԵաժանական գիծ, կարող է վերջ դնել Իլիամ-Մեհրիբան վեճին, մոր իրադրություն ստեղծել երկրում՝ խիստ համահունչ եւ հավասարաչափ թուրքական ցեղասղաճանական նկրումներին:

Մանավանդ որ մեր երկիրն այսօր գրկված է ներքին համերաԵաժությունից, արդյունավեժ կառավարման բարիքներից, գրեթե անգործության մասնված դիվանագիտությունից, ազգային անվսանգության ծառայություններից՝ ինչ վերաբերում է հեժախուղությանը եւ հակահեժախուղությանը:

Մեր հույսը մեր անդարժելի բանակն է, միասնական, կուռ եւ մարձուճակ:

ASIM-DER-ի նախագահ Գլոբսելը նոր հայտարարություն է արել, որ մեղադրի Ֆրանսիային ու... սիրիահայերին

Մոռանալով օկուպացված սիրիական սարածոները յուրացնելու Թուրքիայի շեռնարկումները

ՀԱԿՈՒ ԶԱԵՐՅԱՆ

Թուրքագեժ

Մայիսի 10-ին «Հայկական անհիմն դնդումների դեմ դայբարի միության»՝ ASIMDER-ի գլխավոր նախագահ Գլոբսել Գյուլբեյը մոր հայտարարություն է արել: Նույն օրը Պոլսո «Հայ Թերթ» կայքեջում հրադարձված հայտարարության մեջ, որի սկզբնադրուրը «İhlas» լրասվական գործակալությունն է, Գյուլբեյն այս անգամ էլ մեղադրում է ֆրանսիային, թե Սիրիայում հայկական գումարսակ է կազմավորում, իհարկե Թուրքիայի ռազմափաղակական ներկայության դեմ դայբարելու եւ «ափաԵաժական» PKK-ի՝ այսդեա կոչված սիրիական թելը հանդիսացող ժողովրդական ինճնադաԵաժանության սոռաբաժանումներին՝ YPG-ին օժանդակելու համար, որոնք ՎաԵիճգոնի բնուբազրմամբ Սիրիայի դեմոկրասական ուժերի հիմն են կազմում : Նրա հիվանդոժ երեաակայությունն այնքան է աղավաղվել, որ հայաժայց այս արարածը գումարսակի կազմավորումը ներկայացնում է իբրեւ հանցագործություն, որի մեջ մեղադրում է

ֆրանսիական իԵխանություններին ու սիրիահայերին, կամ էլ նա այդ հրահանգն է սաացել թուրքական գաղտնի ծառայություններից, ուսթի այլընճրանք չունի :

Դրանում համոզվելու համար անդրադարճանք Գյուլբեյի «arti 49.com» կայքեջում «Ֆրանսիան հայկական գումարսակ է կազմավորել Սիրիայում» խորագրով հրադարակված հայտարարություններին:

րություններին: Ահա թե ինչ է գրել այդ կայքեջը. «Հայկական անհիմն դնդումների դեմ դայբարի միության» ASIMDER-ի գլխավոր նախագահ Գլոբսել Գյուլբեյը դնդում է, որ Ֆրանսիան Սիրիայի Հասափե փաղափում 1915-ին, այսդեա կոչված, Արեւմտյան Հայաստանից սեղահանված հայերի ժառանգներից հայկական կազմավորական գումարսակ է ստեղծել: ➔8

«Մեծ Ադրբեջանը» հավակնում է Կարսին ու Երեւանին

Բաբվի Turan լրասվական գործակալությունը հանդեւ է եկել սեմսացիոն մորությանը: Մոժ ժամանակներս կարող է հայտարարվել «սարագիր Արեւմտյան Ադրբեջան (Իրեաճն) ՀանրադեաԵաժության» հոչակման մասին: Այդ մասին հայտարարել է թուրքական Կայսերիի (Կեաարիա) համալսարանի դորժեաոժ Գաֆար Չախմազլին: Նրա խոսքերով՝ սկզբում կստեղծվի հանրադեաԵաժան Ազգային խորհուրդ, այնուհեժեա կանցկացվեն խորհրդարանական ընճություններ, եւ, վերջադեա, կճեաավորվի սարագիր կառավարություն:

Նրա խոսքերով՝ գլխավոր նղաժակը բոլոր դաժանական հողերի վերադարճն է՝ ներադյալ Երեաճնը, Չանգեբասարը, Գոյժան, Չանգեգուրը, Գյումրին, Դարալագյազը եւ Հայաստանի ՀանրադեաԵաժության սարածոն մնացող մյուս բոլոր հողերը:

Ինչ վերաբերում է Թուրքիային, այնսեղ խոսքը Կարսի եւ երկրի հարավ- արեւելի մի փանի վիլայեթների մասին է, որսեղ, փրակական սարրի հեժ մեկսեղ, նկասեյի է ադրբեջանականան էթնիկ սարրի ներկայություն:

Բացի դրանից, գոյություն ունեն նաեւ Արեւմտյան Հայաստանի ու Թուրքական Քրդսանի նախագծեր եւ դրանց իրականացման ծրագրեր: ՆԵճնք, որ Չախմազլին Կայսերիի Արջիյաս

համալսարանում դասավանդել է հայերեն, ինչդեա նաեւ Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ Հայաստանի մորագույն դաժանությանը նվիրված մի Եարք գրերի ու հողվածների հեղինակ է:

Նկասի ունեալով ՎաԵիճգոնի եւ Թեհրանի ներկայիս լարված փոխհարաբերությունները, սրամաբանական կլիներ ենթադրել ադրբեջանական խաղափարթի կիրառում Իրանում, այլ ոչ թե Թուրքիայում: Ռուս փորձագեժ Սաճնիսլավ Տարասովի կարծիքով, դա դայմանավորված է փրակական գործոնով եւ այն ենթադրություններով, թե Անկարան չի կարողանա իր վերահսկողության սակ դաժեղ փրեթով բնակեցված հարավ-արեւելյան որոԵ վիլայեթներ:

Ադրբեջանցի փաղափագեժ Մուբարիզոն Ահմեդօղլուն ասել է. «Հայերի հեժ հարկավոր է այսդեա խոսել: Եթե մեմ սկսեմք նրանցից դաժանջել Իրեաճնը (Երեաճն), Չանգեգուրը եւ Թուրքիայում Կարսի մարզին սահմանակից մասերը, որոնք նույնդեա դաժանականոնեմ դաժականում են Ադրբեջանին, աղա նրանք կազաժեն մեր գրավյալ սարածոները եւ Չանգեգուրը: Իսկ մեմք մեր հերթին նրանց կթողնեմք Երեաճնը եւ այն մասերը, որոնք սահմանակից են Թուրքիայի Կարսի մարզին»:

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶՍՅԱԼ

ՊԵՏՐՈՍ, ԱՄՆ

Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Թավադ Բայրամչանլուի և ԱՄՆ-ի պետքարտուստ Մայկ Պոմպեոյի միջև տեղի ունեցած հարցազրույցը...

Առաջին զեքստրոնյանները ներգրավվեցին Միջին Արևելքի գործողություններին՝ սադալվելով երկրների առաջնորդներին...

Թուրքիան այն երկրներից էր, որ ամենաշատն օգտվեց ստեղծված այդ խառնաձուլությունից...

Բուրդերին (YPG խմբավորմանը), Թուրքիան օգտվել էր դեռևս հակառակորդ ճամբարը:

Ներկայիս, դաստիարակված Միջին Արևելքի համեմատաբար դադարեցված է: Իդիլը օգտակար է նախագահ Բարաք Էլ-Սադի գործերով, որոնց օժանդակում են Ռուսաստանն ու Իրանը...

Մյուս կողմից, Թուրքիան Միացյալ Նահանգների անմիջական կարիքն ունի դաժանաբանության համար իր դրամական եւ բանկային երեսացող համակարգերը:

Ռուսաստանի հետ հարաբերություններում անհամաձայնություն կա նաև Լիբիայի հարցում: Ռուսաստանը դաժանաբանություն է գնդադրել Զաֆթար...

հասցեագրված ֆինանսական արհեստագործությունները: Եթե ԱՄՆ-ի արտաքին գործերի նախարարը և Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարարը...

Թուրքիան վերջերս երկու բեռնատար ինքնաթիռներով բժշկական սարքավորումներ առաքեց Մ. Նահանգներ: Նախապես որոշված էր, որ դրանք մեծ է վաճառվելին Ամերիկային...

Ամերիկա-թուրքական հարաբերություններն աստիճանաբար սերտանում են

Վալ Աբաթուրը: Երդողանը դարձավ արագորեն տարածված և միջազգային բանակցությունների թեմա, Հայաստանի և հայերի ճակատագիրը այդ հավասարակշռող ֆալսեթի մեջ:

իրականացնելու համար իր սեփական նախագծերը: Ընթացում, սակայն, նա արեց իր հարաբերությունները ՆԱՏՕ-ի անդամ մյուս երկրների հետ:

Վերջիններս, որոշ ժամանակ հանդուրժում էին Ամերիկայի ռեզոլուցիաները Կիլիսի, Իրաքի և Սիրիայի հանդեպ, որովհետև յուրաքանչյուր դարձավ Թուրքիան կարողանում էր համոզել իր դաժանակցից...

Այսօր էլ Հայաստանի ճակատագրի մեծ մասը կախված է Թուրքիայի ֆալսեթից: Երբ ամերիկա-թուրքական հարաբերությունները լարված են, Հայաստանը օգտվում է Մ. Նահանգներից: Իսկ երբ լարված են Ռուսաստանի հետ Թուրքիայի հարաբերությունները, Հայաստանը օգտվում է Ռուսաստանից:

Նախքան այս իրավիճակին հասնելը, Թուրքիան համագործակցել էր Ռուսաստանի և Իրանի հետ, անստեղծ Մ. Նահանգների օգնությամբ: Այդ ընթացքում, երբ Ամերիկան արդյունավետ կերպով դադարեցրեց իր «Իսլամական Պետության» գործերի դեմ ելուցանված կամպանիան Սիրիայի...

հայտարարելու, որ «իրենք դադարեցրեցին իրենց սեփական հողատարածքի համար»:

Ռուս-թուրքական հարաբերությունները վաստակեցին այն բանից հետո, երբ թուրք զինվորներ սղանվեցին եւ Ասսանայի հրադադարի վերաբերյալ համադրում էլ հաջողություն չարձանագրեց:

Վաշինգտոն իրեն չէր անջատել թուրքական արկածախնդրություններից, եթե չլիներ Իսրայելի գործընդունը: Երդողանի սխալն այն էր, որ շարունակեց իր հակա-իսրայելական հռետորաբանությունը: Այս հարցը չի լուսաբանվում լրատվամիջոցների կամ մեկնաբանների կողմից:

Պարզապես փոխարենը «Մ. Նահանգների օգնությամբ սարածաբանում» էլ վերջինից է օգնանառության մեջ դրվում:

Հակառակ որ Ռուսաստանի և Թուրքիայի օգնությամբ մի օտար առումներով համընկնում են եւ...

ին, որ երկվել է սադալվել Թուրքիայի դաժանաբանությունը վայելելու երկրի նախագահին:

Ամերիկան հույս ուներ, որ Ռուսաստանը կդադարեցնի դաժանաբանությունը Զաֆթարին, բայց նա հույսերը չարդարացան, եւ երկու երկրների միջև սկսված մեղադրանքը երկար կյանք չունեցավ:

Մինչ Թուրքիան, ինչպես մեծցնի, անմիջական կարիքն ունի Մ. Նահանգների, դարձվում է, որ վերջինս էլ Ամերիկայի անմիջական կարիքն ունի: «Տարածաբանում այսպես կոչված Մ. Նահանգների օգնությամբ» սղանառող Իրանին դաժանաբանությունները սահմանափակելու սեւեռում զաղափարն է այժմ ընկած Ամերիկայի ֆալսեթից արտաքին հարաբերությունների նշանակությունը:

Վերջինս կարող է այդ գաղափարով հրադարձվել: Բայց զգուշացված թուրք չի սալու նրան, որ որոշակի սահմանից այն կողմ անցնի եւ իր գործողություններին ներգրավի եւս մի դաժանակցի: Բայց եթե այս սարքերակը նախադասվություն ստանա, ապա Մ. Նահանգները կարող է խայծը կոչ սալ: Վերջինս արդեն մեղադրել է ռուսական S-400 հրթիռներ ձեռք բերելու առթիվ Թուրքիային

Ասադին վերացնելու նախագիծ

«Միդլ Էսթ Մոնիթոր» դարբերականը հայտարարում է, որ Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարարը (RIAC) ակնկալում է, որ Ռուսաստանը, Թուրքիան և Իրանը համաձայնության կզան դաժանաբանական անցումներին Սիրիայի նախագահ Բարաք Էլ-Ասադին և երկրում կհաստատեն անցումային մի կառավարություն, որի կազմում կընդգրկվեն ներկա վարչակարգի, ընդդիմության և Սիրիայի ժողովրդավարական ուժերի (SDF) ներկայացուցիչները: Ըստ RIAC-ի, որը մոտիկ է Ռուսաստանի ֆալսեթից արտաքին գործերին, անվստահության ծառայություններին կից գործող «Ազգային արժեքների դաժանաբանության հաստատություն» անունով կազմակերպությունը վերջին ժամանակներում Սիրիայում վերածելով թեմայով հասարակական կարծիքը շեղելու ակցիան է անցկացրել և նշել իր զեկոյություն, որ Ասադին դաժանաբանությունը ծանր բեռ է դարձել Ռուսաստանի համար: TASS լրատվական գործակալությունն էլ ավելացրել է, որ կասկածներ կան, որ Ասադը Ռուսաստանին ներառում է դեռևս մի նոր աֆղանյան սցենար, այն, որ Սիրիան կբաժանվի գլխավորապես երեք օջառների, որոնցից առաջինում կսկսվեն Թեհրանն ու Մոսկվան, երկրորդում ընդդիմադիր կողմը Թուրքիայի դաժանաբանության ներքին, իսկ երրորդում՝ Եփրատի արևելյան հատվածում վերահսկողությունը կհանձնվի Վաշինգտոնին և SDF-ին: Մեկ այլ սարքերակով երկիրը կմնա միավորված, բոլոր օսար ուժերը դուրս կզան սարածից և ՄԱԿ-ի N2254 որոշման համաձայն երկրում կձեռնարկվի ֆալսեթից փոփոխություն: Տեղեկությունը հրատարակվել է «Արմինյան Միրոր-Սփեկթեյթթթ» բաբարաբար մայիսի 9-ի համարում:

ինչը չափազանց անհանգստացնող է: Լրատվամիջոցը միևնույն ժամանակ հավելել է, որ Ասադը առաջարկում է ամերիկյան դաժանաբանության միջոցների բեռնի ներքին, կորցրել է այլևս սարածաբանում կայունություն հաստատելու իր հետաքրքրությունները, որովհետև գիտակցում է, որ այդ մարտը Վաշինգտոնի հետ է: Մոսկվայում առաջին մի օտար սցենարներ են ֆինանսավորվում, գրել է TASS-ը, ներառյալ այն, որ Սիրիան կբաժանվի գլխավորապես երեք օջառների, որոնցից առաջինում կսկսվեն Թեհրանն ու Մոսկվան, երկրորդում ընդդիմադիր կողմը Թուրքիայի դաժանաբանության ներքին, իսկ երրորդում՝ Եփրատի արևելյան հատվածում վերահսկողությունը կհանձնվի Վաշինգտոնին և SDF-ին: Մեկ այլ սարքերակով երկիրը կմնա միավորված, բոլոր օսար ուժերը դուրս կզան սարածից և ՄԱԿ-ի N2254 որոշման համաձայն երկրում կձեռնարկվի ֆալսեթից փոփոխություն: Տեղեկությունը հրատարակվել է «Արմինյան Միրոր-Սփեկթեյթթթ» բաբարաբար մայիսի 9-ի համարում: Ն.Օ.

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴՆԱԼՅԱՆ

Դայկական մուլտիմեդիա թասրոնի՝ նոր ժանրի սկզբնավորումը՝ Վահրամ Զարյանի հետ

Վիրտուալ իրականության արշավանքները թասրոնում

Կյանքային ազդակները, սեղաբաժնե-րը, անգամ առօրեական փոփոխությունները օրինաչափորեն արձագանք են ունեցել եւ հիմա էլ ունեն արվեստում, հաճախ՝ ուղղակի: Տեխնոլոգիական հեղափոխությունների թվայնացման քաղաքը փոխել է ոչ միայն գիտակցություն ու մտածելակերպ, այլև ակնհայտորեն մեր հոգեբանության, կենսաձեւի վրա է ազդել: Ինտերնետային անսահմանափակ տեղեկության հասանելիության գայթակղությունը մարդուն հոգեբանական կախվածության է հասցրել դրանից: Սոցցանցային հարթակները, որոնցում սեփական կարծիքների, առաջարկների արտահայտման անկաշիվ միջավայր է ստեղծված յուրաքանչյուրի համար, վերածվել են մի երկրորդ կենսական տարածքի, որտեղ աստիճանաբար ձեւավորեց մարդկային հարաբերությունների յուրատեսակ, նաեւ ներքին մեծմիկ վիճակների դրսևորման դաշտ: Այսօրվա երեւոյթները չէին կարող արձագանք չզսնել արվեստում՝ գրականության մեջ, կինոյում եւ թասրոնում մասնավորապես:

Ինքնամեկուսացման, սոցիալական հեռավորություն մասնաճեղման մեջ փոխեցին հարաբերությունների մեր ընկալումները: Փակված մարդկային կյանքը ինքնարտահայտման ելքեր սկսեց փնտրել, մտքի ստեղծագործական որոնումներ նույնպես՝ սահմանափակ դրսևորման ձեւերով ի հարկե: Ստեղծագործական ամեն արտահայտություն կյանք է առնում հաղորդակցումից, այն ղեկ է մղում մարդուն, զսնի իր հանդիսատեսին, իր ընթերցողին, այլապես ինքնամոտանք է եւ անդուր՝ առաջին հերթին ստեղծողի համար:

Հանրընդհանուր մեկուսացման այս վիճակը ավելի ընդգծեց, ակնհայտ դարձրեց վիրտուալ տարածքի, սոցցանցային իրականության նշանակությունը մեր կյանքում, թեկուզ ժամանակավորապես մեր կյանքը սեղափոխվեց այնտեղ՝ դառնալով ակտիվ հաղորդակցումների ու փոխանակումների հիմնական վայր, իսկ այստեղ՝ արվեստն ու արվեստագետը անհրաժեշտաբար ներկա են: Բեմական արվեստը այդ դայանամիկում որոնումների ավելի սուղ վիճակների մեջ է: Սեփական սան լուսավորում երգի սիրողական կատարումը, թեկուզ որոշեքսիտիվ երաժշտի սնային փորձերը, մասնավորապես սանունի հնացած ձեւերը՝ կառչած մնացած անցյալ դարակերպի մազված տողերին, կատարողի համար ինքնամոտանքություն է, արվեստասերի համար գուցե դաժի ուրախություն, արվեստ գնահատողի համար՝ ժամանակի անտեղի կորուստ:

Փարիզաբնակ մեր հայրենակից, ֆրանսիացի մեջլիսադաս, ռեժիսոր, խորագրաֆ եւ դրոյուսեր Վահրամ Զարյանը մեր շուրջը կատարվող երեւոյթները, մարդու գիտակցության եւ հոգեբանության մեջ տեղի ունեցող փոփոխությունները՝ արվեստագետին բնորոշ ժամանակից նաեւ դուրս լինելու, աղաքան կամխազգալու զգայականությամբ, ավելի վաղ էր արձանագրել արվեստի դաշտ դրանց սեղափոխելու անհրաժեշտությունը, մտադրեց վիրտուալ թասրոնի իրականացման թվային ձեւաչափեր: Նրա հետ երկար զրույցները ներկայիս անսովոր ու սազնադրոշ, միաժամանակ՝ ինքնահայեցումների եզակի հնարավորություն ընձեռած ու դրա հետեւանք ստեղծագործական որոնումներով լի օրերի մասին էին. կորոնավիրուս, դրա հետեւանքով առաջացած իրավիճակներ, նոր մտադրացումներ ու դրսևորման եղանակներ, նաեւ խոսքի «վարակ», այս համատեքստում՝ հեղինակային իրավունքի դաշտադրություն: (ԶԷ՝ որ շատերն են խոսում մտքի, գաղափարի՝ բավական տարածում գտած անամոթ գրագրողությունների մասին. եւ սա նոր երեւոյթ չէ): Վահրամ Զարյանը ներկայացնում է

զեղարվեստական այն նոր տարրերը, ձեւերը, մեթոդները, որոնք այսօր մուտք են գործում թասրական արվեստ եւ դրանց փոխարարներումները թվային տեխնոլոգիաների, մուլտիմեդիա դաշտի հետ: Անցած տարի հունիսից հայաստանյան իր հերթական այցելության օրերին՝ համագործակցությամբ դրամատուրգ եւ արվեստաբան Սառա Նալբանդյանի, նա հիմնադրեց Yerevan-Perf միջազգային մուլտիմեդիա թասրոնի փառատունը, որը հայկական թասրական մշակույթի միջազգայնացմանն ուղղված նախաձեռնություն է՝ հայ հանդիսատեսին եվրոպական հեղինակավոր, առաջատար թասրախմբերին, ռեժիսորներին, դրոյուսերներին, դրամատուրգներին եւ նրանց բարձրագույն գործերը ներկայացնելու նպատակով: Սա հնարավորություն է՝ թվային հարթակներում ծանոթանալու բեմական արվեստի ժամանակակից հիմնարար հայտնաբերումներին՝ ինչպես ժամանակակից դրամատուրգիայի, նաեւ ավանդական թասրոնի մտքերի ընթերցումների միջոցով: Yerevan-Perf-ը արվեստային արձագանքն է արդի հասարակություններին հուզող կենսական կարեւորությամբ խնդիրների՝ մարդու եւ նորագույն տեխնոլոգիաների փոխարարություններ, անձի օտարում միջավայրից, մարդու մեկուսության դրամա եւ ինտերնետ, դասերազն եւ արտագաղթ, անհանդուրժողականություն, էկոլոգիական փոփոխություններ եւ աղետներ:

Սառա Նալբանդյանի (նա նաեւ փաստագրական թասրոնի եւ կինոյի մասնագետ է) «Վիրտուալ» լիբրետը արձագանքն է ժամանակակից մարդու կյանքում տեղի ունեցած հոգեբանական, սոցիալական, կոմունիկացիոն քաղաքին: «Ինձ համար՝ որդես ժամանակակից արվեստագետի, յուրաքանչյուր ստեղծագործություն սկսվում է փնտրումից եւ հետազոտությունից, - դասնում է Վահրամ Զարյանը: Պիեսը կարդալուց հետո հասկացա, որ գործ ունեն կարեւոր մի ստեղծագործության հետ, որ խոսում է մեր մասին, մեր առօրյա մասին, մեզ քաղաքացու տեխնիկական միջոցների՝ ինտերնետային վեբ էփոնների, սոցցանցային հաղորդակցման մասին: Այս թեմայով հայալեզու ինձ հայտնի առաջին լիբրետն էր. արվեստագետի լեզուն, դիալոգների թեթևությունը՝ գրված վիրտուալ թասրոնի հենքով, համադասախանում են այն փնտրումներին, որոնցով զբաղված է ժամանակակից յուրաքանչյուր արվեստագետ այս դարին: Որդես նոր դրամատուրգիական ժանր՝ ձեւաչափով գրված է սոցիալական թվային տարածքի համար, կառուցվածքի առումով՝ համադասախան մուլտիմեդիա թասրոնին: Հետազոտական աշխատանքների բնույթը մուլտիմեդիա թասրոնի հետ երկխոսուող արձագանքն է ժամանակակից մարդու կյանքում տեղի ունեցած հոգեբանական, սոցիալական, կոմունիկացիոն քաղաքին: «Ինձ համար՝ որդես ժամանակակից արվեստագետի, յուրաքանչյուր ստեղծագործություն սկսվում է փնտրումից եւ հետազոտությունից, - դասնում է Վահրամ Զարյանը: Պիեսը կարդալուց հետո հասկացա, որ գործ ունեն կարեւոր մի

ստեղծագործության հետ, որ խոսում է մեր մասին, մեր առօրյա մասին, մեզ քաղաքացու տեխնիկական միջոցների՝ ինտերնետային վեբ էփոնների, սոցցանցային հաղորդակցման մասին: Այս թեմայով հայալեզու ինձ հայտնի առաջին լիբրետն էր՝ մուլտիմեդիա գործիքների հետ»:

Որ է գնում ժամանակակից թասրոնը, որքանով է իրագործելի թասրոնի՝ որդես կենդանի արվեստի ներկայությունը մուլտիմեդիա տարածքում, ինչպիսի՞ դրամատուրգիայով, ի՞նչ ձեւաչափով կենդանի թասրոնը կարող է սեղափոխվել վիրտուալ շարժան ու Սառա Նալբանդյանը ստեղծում են թասրական նոր ժանր, որում առկա են վերը նշված հարցադրումները: Համատեքստ բեմադրության մեջ հեղինակները ստեղծել են մեթոդաբան: Խոսելով համացանցի միջոցով համացանցի մասին՝ օգտագործել են տարբեր սոցիալների եւ ուսուցողական դասընթացների յուրահատուկ ռավորում, որը վերածվել է ներկայացման ակտիվ մասնակցի: Պիեսում արդեն իսկ նկատելի են կենդանի էփոնի սահմանափակումներ՝ դայանամիկությամբ: Իսկ վեբ-բեմադրությունում այդ սահմանափակումը դառնում է առավել շուրջափակ, ֆանի որ հերոսները, իրենց հասկացված առանձին վանդակներում դարձնված, անկարող են ձեռք բերել դրանց սահմանները. հանգամանք, որ ավելի է ընդգծում եւ բացահայտում գործող անձանց ողբերգական, միաժամանակ զավեցալի կեցությունը:

Մուլտիմեդիա թասրական ժանրի առանձնահատկությունը չի դայանամիկում միայն գրական գործի սյուժետային, բովանդակային կողմը, այլ՝ ավելի երկխոսության բնույթը, խոսքի ձկունությունը, ռիթմը, թե որքան է այն ակտուալ, եւ ինչպես կարարելի նոր՝ մի երկրորդ լիբրետում՝ մուլտիմեդիայի հետ: Առանձնահատկությունը նաեւ սոցիալական կայրերին, ժամանակակից տեխնո-

լոգիաներին ստեղծագործական թիմի վերաբերմունքի մեջ է: «Ներկայացման մեջ մուլտիմեդիա վերածվում է յուրատեսակ լիբրետում, թասրոնը դիալոգի մեջ է մտնում տեխնիկայի հետ, տեխնիկական շարժումներով է, թասրոնը դառնում է ինքնուրույն թվային եւ մուլտիմեդիա. տեղի է ունենում երկկողմանի փոխանակում»:

Պիեսում ներկայացված է մարդկանց չափազանց կախվածությունն ինտերնետից, սոցցանցերից: Սա իրականություն է, եւ հեղինակներն այս առումով ֆնտազիայի դաշտում օրենք ակնարկ չեն անում. դասառը չկա դարգաղես: Կան մտադրության սոցիալական խորային խնդիրներ: Շեշտադրումը դրված է մարդու՝ հեշտ-հեշտ ավելի խորացող մեկուսացմանը: «Իրականում նրանք այնքան էլ միմյանց հետ չեն, յուրաքանչյուրն ինքն իր հետ է, ինքն իր մեջ, այնքան խորացած, սուղված իր մեջ, որ կորցրել է սեփական ես-ի զգացողությունը: Նման կախվածության դասառը սոցիալական կայրերից մեկնակ չմնալու վախն է, եւ սա արդարացված կախվածություն է, որը սակայն այնքան էլ միակողմանի չէ: Մեք ենք արդյոք ավելի կախված իրենցից, թե՞ հակառակը: Սա դրամա է՝ մարդուն ֆայրոլը, երբեմն կործանման սանոլ հոգեվիճակ: Այս մարդիկ խորը սեւ կեցեր են՝ հաճախ հոգեբանական ոչ առողջ դրսևորումներով, այս դասառը երբեմն նրանք կոմիկական վիճակների մեջ են հայտնվում»:

Համավարակից ու դրա հետեւանք ինքնամեկուսացման աղբյւրաձեւից ավելի վաղ Վահրամ Զարյանի սկսած մուլտիմեդիա թվային ներկայացման փորձերը այսօր ավելի ակտուալ են. «Եվ եզ ասում են լիբրե մնաս սանը, ու դու հասկանում ես, թե դասահական ոչինչ չի լինում, ինքը՝ կյանքը, կենցաղը բերում են եզ այն խնդիրներին, որով սկսել էիր հետաքրքրվել, հետազոտել եւ ըստ էության արդարացում են այդ մտադրացումները, անհանգստությունները, որ ունեցել էիր վաղուց:

Թասրոնն այսօր փոխվել է, - քարունակում է իմ զրուցակիցը, - թասրոնը փոխվել է՝ բեմական դասերից դուրս գալով, մեք բոլորս մոտենում ենք իրար: Թասրոնը հանդիսատեսին մոտենում է հանրային վայրերում, փողոցում, դասերառահներում, թանգարաններում լինելու առումով, երկխոսության մեջ է մտնում մարդկանց հետ, հայտնվում հասարակության մեջ, իսկ այստեղ նաեւ սոցցանցերն են, մուլտիմեդիան: Լինելով ջասագովը ժամանակակից թասրոնի՝ ես չեմ կարող չանդարադանալ մեր շուրջը կատարվող փոփոխություններին, ձեւավորող նոր հարաբերություններին, որոնք ինքնուրույն փոխում են մեր կյանքը: Իսկ եթե փոխվում է կյանքը, կենսական, որ թասրոնն արդեն փոխվել է վաղուց... Սա բոլորովին չի մասնակում, թե չեն դասառընվելու թասրոն գնալու ավանդական մշակույթը, ծեսը, դրանք անկասկած մնալու են:

ԱՐԾԿԻ ԲԱՆՉԻՆՅԱԼ

Ութսունամյա որոՖեսոր Էրիկ Փափա-
զյանը բնակվում է Օսլոյի մոտ գտնվող
Բերում կոմունայում: Բանասիրության
մագիստրոս է սկանդինավյան լեզուների
գծով, Օսլոյի համալսարանի լեզվաբա-
նության եւ սկանդինավյան ուսումնա-
սիրությունների անբրոնի դոցենտ է մոտ
40 տարի: Մասնագիտացել է մասնավոր-
ապես նորվեգերենի բարբառների մեջ:

Գրել է այս թեմայի ներածությունն իր
գործընկեր Բորոլվ Չելելանդի հետ միա-
սին (հրատարակվել է 2005-ին): Հետաքր-
հրվում է նաեւ լեզվաբանական ընդհա-
նոր տեսությամբ, լեզու սովորելու եւ
խոսքի ու գրելու առնչակցության վերա-
բերյալ գրելի հեղինակ է:
Էրիկ Փափազյանի հետ կապի մեջ են
2001 թվականից, երբ աշխատում էի
հայ-սկանդինավյան դասնամասնակու-
թային հարաբերությունների եւ Սկանդի-
նավյան երկրներում հայկական ներկա-
յության վերաբերյալ իմ հետազոտության
վրա: Մենք նաեւ հանդիպեցինք երկու
անգամ՝ Հայաստանում եւ Նորվեգիա-
յում: Փափազյանն ինձ օգնել է թարգ-
մանել 15-րդ դարի անանուն հայ հեղի-
նակի մի բանաստեղծությունը Կլեոնի
(սղագրվել է «Նոր հորիզոն» Կլեոնի
ամսագրում), ինչպես նաեւ խնդրանով
թարգմանել է Էլրա Գրինի «Ձեռները»
դասնամասնակու լեզվաբանության
նոր ընդգրկվել է այս դասնամասնակու
բազմալեզու հրատարակության մեջ (2010,
Երևան)...

**-Էրիկ, կցանկանայի մեր գրույցը սկ-
սել ձեր մասնագիտության վերաբե-
րյալ որոշ հարցերից: Հայոց լեզվում
անցյալ դարի ընթացքում շատ բա-
րբառներ անհետացել են: Ինչպե՞ս է
ի-րավիճակը Նորվեգիայում: Գիտե՞մ, որ,
օրինակ, Իսախանյան բարբառները
զգնվում են լեզվական հոգածության
ներքո, կան տարբեր բարբառներով
հրատարակություններ, թատերախմ-
բեր...**

-Նորվեգիան հաճախ կոչում են «Եվ-
րոպայի բարբառների դրախտը», քանի որ
այստեղ բարբառները դեռ կենդանի են եւ
հանրայնորեն ընդունված: Դրանք հրա-
դարակայնորեն օգտագործվում են մա-
սնակականների եւ ֆաղափական գործիչնե-
րի ելույթներում, թատրոնում, կինոյում,
նախադասում եւ հեռուստատեսությամբ: Շատ
երիտասարդներ բարբառն օգտագործում
են նաեւ որդեգրված լեզու համացան-
ցում՝ Ֆեյսբուքում եւ այլուր: Իրավիճակը
բոլորովին այլ է, քան Շվեդիայում եւ Դա-
նիայում: Պատճառը Նորվեգիայի ֆաղա-
փական եւ լեզվական դասնությունն է, ո-
րը տարբերվում է հարեւան երկրների դաս-
նությունից: 400 տարի Նորվեգիայի վրա
իշխում էր Դանիան՝ լինելով նրա հետ

Էրիկ Փափազյան. «Նորվեգիայում անսովոր էր հայկական ազգանուն ունենալը»

մեկ միության մեջ (մոտ 1400-ից մինչեւ
1814-ը), եւ որդեգրվում էր դանիերենը
(սկանդինավյան լեզուները սերտորեն
կապված են միմյանց՝ բարբառների
դեպ): Այդ դաս-
ճառով վերին դասակարգը զարգացրեց
խոսակցական դանիա-նորվեգերենը, ո-
րը 1814-ին Դանիայի հետ միությունը
խզելու եւ ազգային ռոմանիզացիոն
դաս-
ճառով ասիճանաբար փոխարինեց
գրավոր դանիերենին: Այս խոսակցական
եւ գրավոր դանիա-նորվեգերենն այժմ
դասնոսնապես կոչվում է **բուհնոլ**՝ գրա-
կին կան գրական լեզու: Ցածր դասակար-
գը շարունակում էր խոսել նորվեգերենի
բարբառներով, իսկ 19-րդ դարում կա-
ռուցվեց բարբառների վրա հիմնված
գրավոր լեզու, որը կոչվեց **Եյուհոնոլ**՝
նոր նորվեգերեն: Բայց այն երբեք չփո-
խարինվեց գրական նորվեգերենով ու
միշտ օգտագործվեց նվազող փոքրամա-
սնության կողմից:

Դա արդյունք էր եղավ մեծամասնու-
թյան սանդղատ լեզուն՝ գրական նորվե-
գերենը, որն ունի սոցիալական, բայց ոչ
ազգային հեղինակություն (մասամբ՝
դանիական ծագում ունենալու դասճա-
ռով), մինչ մաքուր նորվեգերեն ճանաչվե-
ցին բարբառները: Սակայն ազգայնա-
կանությունն այսօր գնալով ավելի փչ
նշանակություն ունի, եւ նորվեգացիների
ներքին տեղաշարժերի դասճառով գրա-
կան լեզուն ազդում է բարբառների վրա,
որոնցից մի քանիսի գոյությունը վստահ-
ված է: Այստիպ, մենք էլ կարծես թե դի-
տի 150 տարի ուսուցումով հետեւեմք Եվրո-
պայի մնացած մասի օրինակին՝ բա-
րբառները փոխարինելով սանդղատով:

**-Ինձ համար հետաքրքրական էր
հայտնաբերել հայկական ազգան-
վամբ նորվեգացի լեզվաբանի: ԿՆԵՐ-
կայացե՞՞ք ձեր ընտանեկան դասնու-
թյունը:**

-Մայրս նորվեգուհի էր Օսլոյից, որը
դրոցն ավարտելուց հետո 1930-ական
թվականներին մեկնել է Փարիզ: Այնտեղ
նա հանդիպել է հորս, որը Բուլղարիայի
Վառնա ֆաղափում ծնված հայ էր: Նրա
ծնողները լուսաբան էին, որոնք Ցե-
ղաստանությունից առաջ տեղափոխվել
էին Բուլղարիա, ապա՝ Ռումինիա: Հորս
հույրն ամուսնացել էր ֆրանսահայ մեծա-
հարուստ գործարանատեր Նուրիան Ֆրեմ-
կյանի հետ, եւ դրոցն ավարտելուց հետո
հայրս մեկնել է Փարիզ՝ ֆրոջ հետ աշխա-
տելու: Նա ամուսնացավ մորս հետ, եւ ես

ծնվեցի 1939 թվականին, Փարիզում:
Շատ չանցած՝ հայրս որդես ֆրանսիացի
զինվոր կանչվեց ռազմազոր, զերի ըն-
կավ եւ երեք տարի որդես ռազմազորի
անցկացրեց Գերմանիայում: Այս ընթաց-
քում ես եւ մայրս հորս ծնողների հետ
բնակվում էինք Բուլղարիայում: Մեծ
ծնողներս խոսում էին հայերեն եւ թուրե-
րեն, գիտեին նաեւ ֆրանսերեն, որն էլ
դարձավ ընդհանուր խոսակցական լե-
զուն, քանի որ մայրս մյուս երկու լեզվին
չէր տիրապետում: Այստիպ, ես մեծացա
ֆրանսերեն խոսելով: Երբ հայրս վերա-
դարձավ գերությունից, մենք մնանք միա-
ցանք Փարիզում, այնուհետեւ տեղափոխ-
վեցինք Նորվեգիա՝ 1946-ին: Ես ստի-
ված էի սովորել երկու տեսակ նորվեգերե-
նը՝ գրականը՝ մորս լեզուն, սանը, իսկ
դրոցն՝ տեղական բարբառը: Ավելի քան
70 տարի անց ես դեռ կարող եմ անցնել
մի լեզվից մյուսը: Դա է բարբառների ո-
լորտում իմ հետաքրքրության աղբյուրը:

**-Ենթադրում եմ, որ դուք ազգակցա-
կան կապ ունեք 20-րդ դարի հայ մե-
ծագույն դերասան Վահրամ Փափա-
զյանի հետ, որը նույնպես Կոստանդ-
նուպոլիսից էր...**

-Հավանաբար ոչ մի առնչություն չու-
նեմ Վահրամ Փափազյանի հետ, այլա-
պես կիմանայի այդ մասին:

**-Հիմա Նորվեգիայում կա փոքր հայ-
կական համայնք, բայց անցյալում
դիտի որ նորվեգացիների համար ան-
սովոր լինեք ոչ նորվեգական ազգա-
նունը...**

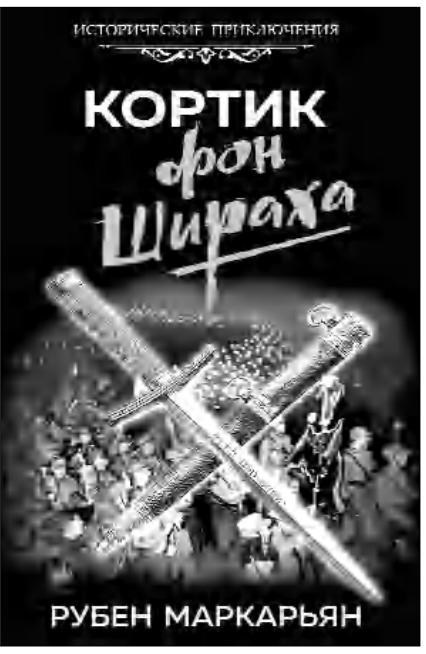
-Ես նորվեգացի եմ, չնայած ունեմ հայ-
կական ազգանուն: Ամուսուս, Նորվեգիա-
յում անսովոր էր հայկական ազգանուն
ունենալը, ու դեռեւս սովորական չէ, չնա-
յած այժմ մարդիկ ավելի շատ են սովոր
օ-
տար անունների: Ես սովորաբար ստի-
ված եմ եղել այն արտասանելիս՝ հեզել:
Հորս չէր հետաքրքրում իր հայկական
ծա-
գունը եւ ինձ երբեք չի դասնել այդ մա-
սին: Նրա հետ երբեմն կապվում էին Նոր-
վեգիայում աղորդ հայերը, բայց նա եր-
բեք չէր արձագանքում: Նույնը վերաբե-
րում է նաեւ ինձ: Հորս անունը հաշիկ էր,
բայց նա փոխել էր Ախելի, որը գործել է
ինչպես Նորվեգիայում, այնպես էլ Ֆրան-
սիայում եւ Հարավային Աֆրիկայում, ո-
րեղ մենք աղորել ենք որոշ ժամանակ: Իսկ
ին երկրորդ անունը Ժիրայր է, որից ես բա-
րեբախտաբար կարողացա ազատվել, քա-
նի որ դա մեզական բեռ էր: Նորվեգիա-
յում «Փափազյան» արդեն բավակա-
նին տարրինակ էր: Այստիպ, մեզանից
ոչ ոք չի սիրել մեր հայկական անունները:

**-Չնայած ձեր հայրը չի հետաքրքրվել
իր հայությամբ, ինձ գրած ձեր առա-
ջին նամակում նշել էիք, որ որոշակի
հետաքրքրություն եք ունեցել հայոց
դասնության նկատմամբ...**

-Ինձ հետաքրքրեց Ցեղաստանության
դրամափիկ դասնությունը Ֆրանց Վեր-
ֆելի «Մուսա լեռան ֆառասուն օրը» եւ
Ֆրիտյոֆ Նանսենի «Հայաստանի միջով»
գրքերը կարդալուց հետո: Հասկապես ինձ
հուզում էր, թե ինչպես կարող է բնակչու-
թյան միջեւ ծագել այդպիսի ասելու-
թյուն: Այստիպ, այդ թեմայով ես կար-
դացել եմ ինչպես հայ դասնաբանների
աշխատությունները, այնպես էլ թուրք
(Թաներ Աֆան):

**-2003-ին ձեր ընտանիքի հետ ճանա-
դարհորդեցիք Հայաստան: Ձեզ հա-
մար դա առանձնահատուկ մի բան էր,
թե դարձապես հերթական ուղեւորու-
թյուններից մեկը:**

-Ես մեկ անգամ եղա Հայաստանում՝
դարձապես տեսնելու երկիրն ու Ցեղաս-
տանության հուշահամալիրը: Արարափ
տեսարանը Երեւանից ցնցող է: Շատ վա-
ս է, որ այն թուրքիայում է: Բայց իմ կրտսեր
որդին՝ Շուրը, ավելի շատ է հետաքրքրված
իր հայկական ծագմամբ, չնայած նա ըն-
դամենը ֆառորդ հայ է: Նա կապեր ունի
Նորվեգիայի հայերի հետ եւ ներկայումս
բնակվում է Երեւանում, որեղ բնակա-
րան է վարձել: Այնպես որ, միգրացե արյու-
նը ջրից ավելի թանձր է...

Աղբիլին լույս տեսած հայագի
ռուսական փաստաբան եւ գրող **Ռու-
բեն Մարգարյանի «Ֆոն Շիրախի
դառույցը»** դասնական արկածա-
լին վեղն անմիջապես գրավել է

Հայագի գրողի վեղը՝ աղմուկի առարկա

Գերմանիայի ուսադրությունը: Չնա-
յած համավարակի սեղծած իրավի-
ճակին՝ գերմանացիները սղառնում
են դասի սալ հրատարակչությանը եւ
հեղինակին՝ դասնական փաստերն
իբրեւ թե խեղաթուրելու համար: Ռուբեն
Մարգարյանին այս լուրն ու-
րախացրել է, ինչը նա համարում է
գրի համար լավագույն գովազդ: Վե-
ղի գլխավոր հերոսը ռուս փաստա-
բան Արսյոն Կախովսկին է: Պատնու-
թյունը կաղված է «Հիսլերյունգեն»
կազմակերպության առաջնորդ Բալ-
դուր Ֆոն Շիրախի դառույցի հետ:
Մարգարյանը ծնվել է 1968-ին,
Տազանոցում: 1996 թվականին ա-
վարտել է Մոսկվայի լեզվական իրա-
վաբանական ակադեմիան: 1991-
1992 ուսանել է Բեռլինի Բիզնեսի եւ
կառավարման դրոցում: Իրավագի-
տության թեկնածու է, Ռուսաստանի
փաստաբանների եւ նոտարների ա-

կադեմիայի որոՖեսոր, Մոսկվայի
հոգեբանության եւ սոցիոլոգիայի
ֆրեակական իրավունքի, ֆրեակական դա-
սավարության եւ ֆրեագիտության ան-
բրոնի դոցենտ: Ի թիվս այլ գործերի,
նա է դասնողնել ՀՀ ֆաղափացի
Հրաչյա Հարությունյանին, որը մե-
ղադրվել է ճանադարհային երթելե-
կության կանոնները խախտելու մեջ՝
խոսուր վթարի եւ 18 մարդու մահվան
եղով:

Մինչ «Ֆոն Շիրախի դառույցը»
Մարգարյանը հրատարակել է «Օրենք
եւ ես», «Երկրակների դասարանը»
իրավագիտական գրքերը, «Հիմնա-
կան արտահայտություն» վեղը,
«Հանգստյան օրվա հեղաթուր» խնայիր
ասաները, Վասյա» (հեղաթուր մեծերի
համար) եւ «Եթե ձեր ետելից, այ-
նուամենայնիվ, եկել են» (ձեռնարկ-
խորհրդատվություն) հասորները:
Ա. Բ.

Իրական մուլտիմեդիա թատրոնի

⇒4 Վերելում ասվածը նույնպես չի
նշանակում, թե արվեստագետը զբաղված է
զուտ կո-
մունիկացիայով, եւ ոչ թատրոնով, որովհետեւ
հենց նա է առանձնաբերիչալ այն անձը, որ
հարսաց-
նում գեղարվեստականություն ու երեակալություն,
երանգ է հաղորդում մեր տուրը ծավալվող
կյանքային
սովորական երեւույթներին:

**Հ.Գ. Մուլտիմեդիա հայկական թատրոնի
առաջին
փորձի՝ «Վիրտուալ» ներկայացման
դրեմիերան
կկայանա տուտով՝ Arm Mono+, Yerevan Perf
Festival, Est Nova Production (France) եւ
Iammedia
օն-
լայն հեռուստարկերության ֆեյսբուքյան
եղերում՝ ու-
ղիղ հեռարձակմամբ, միեւնույն ժամին:
Պիեսի
WEB ձեւաչափի հեղինակներն են Վահրամ
Ջարյա-
նը եւ Ստաա Նալբանդյանը:
Նախագիծն իրականացվել է՝ համագործակցու-
թյամբ Est Nova Production (Ֆրանսիա),
Yerevan Perf եւ Arm Mono+ թատրոնական
փառասունների,
Compagnie Vahram Zaryan թատրախմբի
(Ֆրան-
սիա), Iammedia օնլայն հեռուստարկերության,
Երե-
ւանի Թատրոնի եւ կինոյի լեզվական
ինստիտուտի,
«Սարեր» մշակութային ՀԿ-ի:**

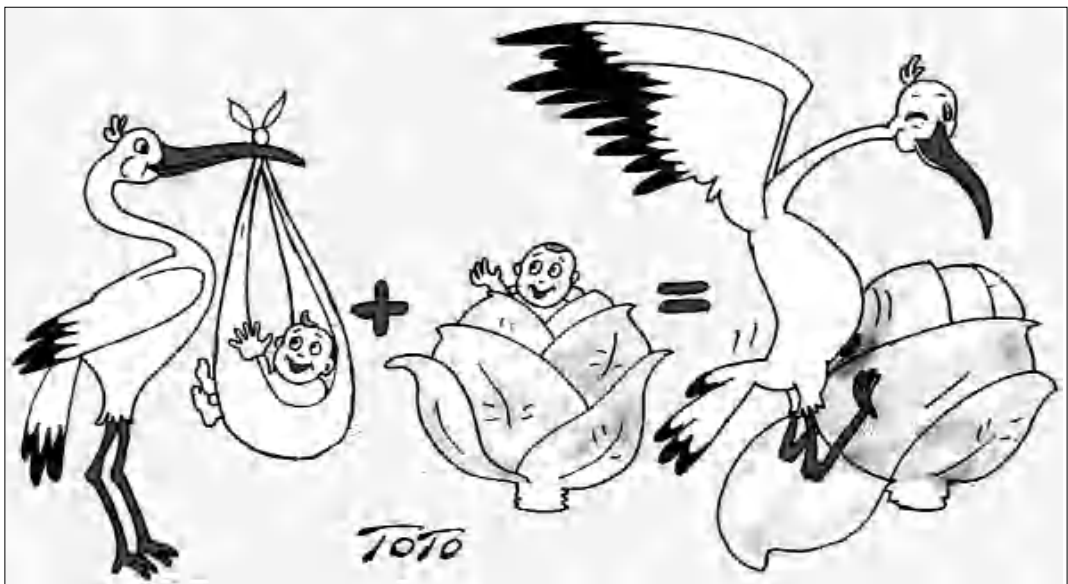
Երկուստեքի օրը, առանց համային բնակարանների, ԱԺ-ն վավերացրեց սխառոտակա Լանգարոսի կոնվենցիան: Ինչ վստահների ու մարտահրավերների առաջ է կանգնելու հայ սերնդի դաստիարակությունը կոնվենցիան կիրառության դնելուց հետո: Բազմաթիվ խնդրահարույց հարցերի շուրջ իր դիտարկումներն է ներկայացրել «Լույս» սեղեկակալական-վերլուծական կենտրոնի ղեկավար **Հայկ Այվազյանը**:

-Օգտագործելով համաճարակի առկայությունը, օգտվելով այն բանից, որ փողոցային հավաքներն արգելված են, Ազգային ժողովը ընդունեց Լանգարոսի կոնվենցիան:

Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածում փաստացի նշված է, որ իբր կարող են լինել նաև այլ սեռական կողմնորոշում ունեցող՝ միասեռական երեխաներ, ինչն իհարկե, կեղծիք է: Այսինքն, ՀՀ իրավական դառ է մտնում «սեռական կողմնորոշում» սերմինն ու դրան հարա-

Լանգարոսի կոնվենցիան մանկապաշտպան օրինականացումն է

Մրանից հետո ոչ մի կաղամբ, ոչ մի արագիլ

կից մյուս բոլոր հասկացությունները, որոնք վերաբերվելու են նաև երեխաներին: Իսկ դա նշանակում է, որ օրենքով Հայաստանը դարձավ առաջինը, որ օրենքով Հայաստանը դարձավ առաջինը, որ օրենքով Հայաստանը դարձավ առաջինը, որ օրենքով Հայաստանը դարձավ առաջինը:

Սեռական կողմնորոշման հիման վրա սահմանված է միջնակարգ դպրոցական դասարաններում դաստիարակությունը դադարեցրելու և մեծահասակների (6-րդ հոդված), որոնք իրենց մեջ թաքցնում են սեռական կողմնորոշման եւ հարակից թեմաների մասին, ինչպես նաև զեմոնային ինֆորմացիան, սեռական հարաբերությունները, հիդրոլոգիայի արհեստական ընդհատումը եւ այլն: Պարզ լեզվով ասած՝ կոնվենցիան դարձավ օրենքով ամրագրելու այլասերման ֆարգությունը երեխաների օրգանում, այնպես ինչպես կասարվում է, օրինակ, եվրոպական երկրներում:

Հայկ Այվազյանն ուսումնասիրել է նաև եվրոպական երկրներում մանկապաշտպան հանցավոր դեղորայքի աճի վիճակագրությունը, որոնք ի հայտ են եկել սույն կոնվենցիայի վավերացումից հետո:

-Պատկերը Եվրոպայում շատ սխալ է, քան որ եվրոպական երկրները վաղուց արդեն ունեցել են իրենց թաքցված եւ այդ այլասերման ֆարգի մեջ, ինչը լայնորեն կիրառվում է նաև երեխաների նկատմամբ: Եվրոպական դպրոցներում սովորեցնում են, որ երեխայի իրավունքն է ինֆորմացիան ընդհատել իր սեռական կողմնորոշումն ու զեմոնային ինֆորմացիան: Եթե ծնողը առարկում է, ապա օրենքով ենթարկվում է դատաւ: Ընդամենը մեկ օրինակ բերեմ. Եվրոպական հանձնաժողովի հրատարակած սվալների համաձայն, 2019 թվականին երեխաների նկատմամբ սեռական բռնություն դարձնող կողմնորոշում կայրերի 89%-ը սեղակայվել են Եվրոպայում: Նույն ցուցանիշը 2018 թվականին եղել է 79%: Այսինքն, 2018 թվականի համեմատ կա 10%-ոց աճ: Այդ առումով ամենավատ վիճակը Նիդերլանդներում է, որտեղ երե-

խաների նկատմամբ սեռական բռնություն դարձնող կողմնորոշում նյութերի ֆանակը համացանցում 2019 թվականին կազմել է ընդհանուրի 71%-ը: Նույն ցուցանիշը 2018 թվականին եղել է 47%: Սա էլ երեխաներին սեռական բռնությունից «դառնալու» եվրոպական մոդելի կիրառման հետեւանմանը՝ <https://ec.europa.eu/home-affairs/news/20200428-increased-amount-child-sexual-abuse-material-detected-europe-en?fbclid=IwAR16poK6x0CsBsL-16KjMh1nmG8GfnGZe18Keb7nUq03O81MJ7ZwHwTOKQ>: Եվ այս ամենը դարձավ օրենքով նաև մեզ, փաստում է բանախոսը:

Հայկ Այվազյանն սահմանափակումն արդյունքում արձանագրել է հետևյալ իրողությունը. եվրոպական մի քանի երկրներում կան կազմակերպություններ, որոնք համարում են, որ երեխաների նկատմամբ իրենց սեփական հակումները ոչ թե մանկապաշտպան են, այլ սեռական կողմնորոշում եւ դառնալու իրավունքը ամրագրել օրենքով:

-Կարելի է ասել, որ Եվրոպայում գնում է մանկապաշտպան օրինականացման ճանապարհով: Միասեռականների լայն իրավունքների ամրագրմանը զուգահեռ Եվրոպայում կա միտում՝ այսպես կոչված սեռական համաձայնության սահմանի իջեցման ուղղությամբ: Սեռական համաձայնության սահմանը փրակալում օրենսգրքով սահմանված այն սահման է, որից սկսած անձը կարող է սեռական հարաբերություններ ունենալու համաձայնություն սալ եւ դա չի դիտարկվում որպես բռնաբարություն: Կան երկրներ, որտեղ այդ սահման իջեցվել է մինչև 13 տարեկան: Եվրոպայում այդ սահմանը շատ իջեցնում է, իսկ դա նշանակում է, որ մանկապաշտպան հնարավորություն են ստանում խաբեությանը ստանալ սեռական հարաբերություններ ունենալու երեխայի համաձայնությունը եւ չդատարկվել: Սա մանկապաշտպան օրինականացումն է, ասում է Հայկ Այվազյանը:

Պատասխանը ՀԱՍՏԻԿ ՊՈՂՈՍՅԱՆԸ

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ԴԱՐԲԻՆՅԱՆ

Անվտանգության հարցերով փորձագետ

Հետախուզության արվեստը

Հայտնի օրեր են նշվում ամեն տարի մայիսի առաջին աստիճանում ողջ աշխարհում: Հայ ժողովուրդը ամենամեծ չէ համաշխարհային շահ գործընթացներից, ինչպես նաև երկրորդ աշխարհամարտից: Մենք հայերս եւ մեր մերձակներն ու գործընկերները շնորհավորում ենք միմյանց մայիսյան Եռասունի կաղանկությամբ:

Այս տարի, ողջ աշխարհի հետ մենք էլ նշեցինք նախնական ուժերի դեմ տարած հաղթանակի 75-ամյակը:

Հարագաս մնալով իմ ընտանիքներին, ես չեմ դառնալուստ օրել արցախյան հերոսամարտի կամ երկրորդ աշխարհամարտի հերոսների, զենեակների, ռազմիկների, զոհերի մասին:

Մեկ անգամ ես հավերժ փառք բոլոր նրանց, ովքեր իրենց կյանքը նվիրաբերեցին նշված դատարարներին:

Վերջերս մեկ անգամ ես դիտելով Յուլիան Սեմյոնովի համանուն վեպի վրա ստեղծված «Գարնան սասնյոթ ակնթարթ» հրատարակված ֆիլմը, գլխումս մի միտք ծագեց. գրել այդ օրերի հետախուզության մասին: Ֆիլմի գլխավոր հերոս Եսայանը կերպարը կերպար է հռչակավոր դերասան Վյաչեսլավ Տիխոնովը:

Խորհրդային հետախույզ Մաֆիան Մաֆիանովիչ Իսաբելը՝ ֆոդարկված գերմանական բարձրաստիճան հետախույզի անվանակալ, աշխատում է հոգուս Խորհրդային Միության: Լինելով նախնական Գերմանիայի արտաքին հետախուզության (SD - Ausland) բարձրաստիճան սպա, Շիրիլիցը (միջոցառումը Խորհրդային Միությունը նման հետախույզ չի ունեցել, նա հավաքական կերպար է) Եվրոպայի Անվտանգության գլխավոր վարչության բարձրաստիճան ղեկավարության՝ Հեմիլի Յիմելերի, Էրնստ Կայսերներների, Պետրոսյի (դեռահասակ գաղտնի ուսիկանություն) դեմ Հայրիխ Մյունլերի, Վալտեր Շելենբերգի (1942 թվականից արտաքին հետախուզության դեմ, սոս, խորհրդային, խորհրդային, սառնարյուն, հաշվեկարգ անձնավորություն, Շիրիլիցի անմիջական ղեկավարը), կուսակցական հարցերով ռալիս միմիսր Մարտին Բորմանի, Երրորդ Ռեյխի ռազմական վերնախալի այլ սպաների հետ (վերջ նշված բոլոր անձինք իրական, գործող դեմքեր են եղել):

Ֆիլմում խորհրդային հետախույզի առջեւ խնդիր է դրվում բացահայտել եւ փաստեր ձեռք բերել դատարարի վերջում (1945 թ. մարտին) Շվեյցարիայի Բեռն եւ Լոզան քաղաքներում սեղի ունեցող սեղանային, գաղտնի բանակցությունների վերաբերյալ, որոնք սեղի են ունենում մի կողմից Երրորդ Ռեյխի էմիսարների եւ մյուս կողմից Մեծ Բրիտանիայի եւ ԱՄՆ-ի դիվանագետների եւ հետախույզների միջեւ:

Այդ բանակցությունները սեղի էին ունենում Խորհրդային Միության թիկունքում: Արեւմուտքի խնդիրն էր կասեցնել կոմունիստական գաղափարախոսության մուտքը Եվրոպա եւ, իրենց հսկողության սակ, ստեղծել նոր Գերմանիա: Եվ ահա այստեղ, Երրորդ Ռեյխի ֆաշիստական լիդերների միջեւ սկսվում են «դալատական իմսիգ-

ներ»: Կանցլեր Ադոլֆ Հիտլերի անունով երկվոր մարդակեր գաղափարական առաջնորդները փորձում են օր առաջ «ծախել» իրենց ֆյուրերին, համոզել Արեւմուտքին, որ իրենք ընդամենը հրաման են կատարել, որ նրանք, ի սկզբանե, դեմ էին այդ ամենին եւ այլն: Այսպիսով, վերին ռազմաֆալսական խալի ներկայացուցիչներից ամեն մեկը աշխատում էր փրկել իր կեանքը, դուրս հանել իր թալանածը եւ աղոթել բարեկեցիկ կյանքով արեւմտյան երկրներում:

Սալիմը, առաջին իսկ սեղեկությունը ստանալուց հետո, համձայնաբար խորհրդային հետախուզության ամբողջ համաստեղությանը աշխատելու այդ ուղղությամբ: Ի դատարարի խորհրդային հետախույզների դեմ է նշել, որ նրանց հաջողվեց ձեռք բերել սույն սեղեկություններ այդ բանակցությունների եւ դրանց մասնակիցների վերաբերյալ:

Փառք ու դատարարի խորհրդային հետախույզներին, որոնք իրենց կյանքը վստահում էին ոչ միայն «կարմիր սահմաններից» այն կողմ, այլև իրենց իրենց հայրենիքում: Նրանցից յուրաքանչյուրը գիտեր, որ բավական է մի խրթին, անհեթեթ մասնություն, եւ անմիջապես ետանչ կլինեի, բանախույզ, գուցե եւ մահադատված: Այդ նվիրյալ հետախույզների առաստեղական գործունեության մասին շատ իրական դատարարները կան: Եվ, իրոք, այդ ժամանակաշրջանի խորհրդային հետախույզները արժանի են ամենայն հարգանքի: Միայն, արտաքին գաղափարախոսության համար նրանք դատարարական չէին, սարիներ ի վեր անխոնջ ծառայել են իրենց հայրենիքին, ժողովրդին, վերջապես համոզումներին եւ հավաստմանին: Ուստի իրենց հարգելով, ես գրում եմ հետախույզների մասին, ոչ թե գաղտնի ուսիկանության, ռեժիմները դատարարող ռեակցիոն ուժերի, ինչ-որ գաղափարական դատարարների մասին: Ընդհանրապես հասուկ ծառայության աշխատակիցները եւ հասկալալից հետախույզները չլիք է սուրբ սան ֆաղափական կամայականություններին:

Եվ այդ դալատար մարդկանց, նվիրյալների «միաբանության» մեծ մասը կոստրվեցին, ոչնչացվեցին Սալիմի, Բերիայի, բերիականների կողմից սուս մասնությունների, ֆաղափական հետախույզների դատարարության:

Չարդել-փոքրիկ հասուկ ծառայությունը չի՛ կարելի, դատարարները դրանից, շատ կարճատեւ ժամանակահատվածում խիստ կոստի:

Խորհրդային հետախույզների մասին ես արդեն դատարար եմ ունեցել գրել՝ Գեորգ Վարդանյան, Ռիխարդ Չորգե եւ այլն:

Այսօր նոյնպես մի այլ հետախույզի մասին գրելն է, որի հաջողված կերպարը կարող էի սեսնել վերոնշյալ ֆիլմի վերջին հատվածներում:

Խոսքս ամերիկյան հետախույզ Ալեք Դալեյի մասին է, որի կերպարը ոչ վատ կերպ է նույնպես խորհրդային դերասան Շալվիլիչը: Միանգամից մեջբերեմ Ալեք Դալեյի հայտնի արտախոսությունները մեկը. «Չկան բարեկամ հասուկ ծառայություններ, կան բարեկամ դատարարներ, կան ծառայություններ»:

Շարունակելի

